

KOMENTARI OT-a na analizu tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu

1. UVOD

Tržište završavanja poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu je u Preporukama (2003/311/EC, 2007/879/EC) definirano kao tržište podložno prethodnoj regulaciji, zbog čega HAKOM nije imao obvezu provoditi test tri mjerila na način određen člankom 53.st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama.

Iz analize tržišta razvidno je da su na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu predložena tri mobilna operatora sa znatnim tržišnim udjelom: T-Mobile, Vipnet d.o.o. i Tele2.

Glavne karakteristike tržišta pokretnih mreža

U ovom dijelu dokumenta, HAKOM objašnjava glavne aspekte analize tržišta u mobilnoj telefoniji na način da objašnjava da su predmet same analize:

- pristup, mogućnosti odlaznih i dolaznih poziva i odlaznih i dolaznih SMS poruka.

S tim u svezi, kao kriterij na kojem se temelji tržište pokretnih mreža je definiran CPP princip prema kojem strana koja upućuje poziv/ SMS poruku plaća sve za razliku od stranke koja je primatelj poziva/ SMS-a, što nužno za sobom povlači i razlikovanje tržište pristupa i odlaznih poziva, od tržišta dolaznih poziva, a prema kriteriju tko plaća cijenu poziva. Ono što je OT primjedba koja će se istaknuti i u ovim komentarima je činjenica da se veleprodajno povećanje cijena terminacije poziva/SMS-a može prebaciti na maloprodajne cijene koju plaćaju krajnji korisnici- pozivatelji, odnosno pošiljatelji SMS-a.

- zamjenjivosti na strani potražnje- maloprodajna razina 5.3.1.

U dijelu teksta analize tržišta pod naslovom „Zamjenjivosti na strani potražnje-maloprodajna razina 5.3.1.“, HAKOM je pravilno utvrdio kako je prije definiranja dimenzije usluga i zemljopisne dimenzije veleprodajnih tržišta potrebno utvrditi zamjenjivost na strani potražnje na maloprodajnoj razini. Međutim, OT iznosi primjedbu na dio teksta u kojem HAKOM izvodi zaključak kako je krajnjem korisniku koji poziva u smislu cijene terminacije poziva nevažno da li poziv prema pokretnoj mreži upućuje sa mobilnog ili fiksnog broja. Obzirom na ukupnu cijenu poziva koju korisnik plaća i koja je korisnika najvažnija sa aspekta njegovih pretplatničkih prava, smatramo da to nikako ne može biti ispravna konstatacija, te stoga predlažemo da se ovaj dio rečenice preformulira na način da bude razvidnije koji je zaključak HAKOM želio postići sa ovom tvrdnjom. Obzirom da je HAKOM utvrdio kako povećanje troškova terminacije na veleprodajnoj razini operator može prevaliti na svojeg krajnjeg korisnika, OT smatra kako da krajnjem korisniku može biti važno izrazito povećanje cijena terminacije poziva u pokretnu mrežu što za posljedicu može imati povećanje cijene poziva na maloprodajnoj razini. S tim u svezi, HAKOM je pravilno utvrdio da zbog CPP principa krajnji korisnik ne može utjecati na povećanje cijena terminacije poziva u pokretnu mrežu, ali se ne možemo složiti sa tvrdnjom HAKOM-a iznesenom u dijelu analize pod naslovom „Osviještenost o cijenama i osjetljivost na cjenovne promjene 5.3.1.1.1“.- kako krajnji korisnik ne može primijetiti ikakve promjene u cijeni završavanja (terminacije) poziva. Iz svega iznesenog, a obzirom da se u analizi obrađuje zamjenjivost na strani potražnje sa maloprodajne razine terminacije poziva, OT predlaže da HAKOM na jasan način razluči kako krajnji korisnik ne može utjecati na povećanje cijena terminacije poziva na veleprodajnoj razini, ali da na

maloprodajnoj razini može utjecati na odluku operatora mreže čiji je korisnik da povećanje cijene ne utječe i na povećanje računa koje plaća korisnik.

- Analiza podataka na tržištu zatvaranja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu

U ovom dijelu predloženog dokumenta HAKOM je sukladno članku 55. st.2. Zakona o elektroničkim komunikacijama pristupio određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom. Iz provedene analize razvidno je kako su T-mobile i Vipnet d.o.o. operatori sa visokim tržišnim udjelom, dok je Tele2 operator sa niskim tržišnim udjelom u približnom iznosu od 10,30 % korisnika u odnosu na ukupni broj korisnika u Republici Hrvatskoj. Također, HAKOM je ispravno utvrdio da je na tržištu terminacije poziva u pokretnu mrežu Tele2 „NET-PLAYER OPERATOR“ odnosno operator koji više plaća, nego naplaćuje uslugu terminacije poziva, što je u ovisnosti od veličine korisničke baze Tele2 koja je u usporedbi sa bazama korisnika Vipnet-a i T-mobile-a manja.

Nadalje, HAKOM je pri analizi podataka uzeo u obzir razvoj cijena terminacije poziva. Pri tome je bitno napomenuti da su prema prijašnjoj analizi Vipnet i T-mobile bili proglašeni operatorima s značajnom tržišnom snagom koji su imali regulirane cijene. S druge strane, Tele2 je cijelo vrijeme imao mogućnost na komercijalnoj bazi određivati cijene terminacije poziva. Međutim, cijene svojih poziva Tele2 je vezao uz regulirane cijene ostalih mobilnih operatora i to uz način obračuna od 0,45 kn/min u vrijeme slabog prometa, odnosno 0,90 kn/min u vrijeme jakog prometa. Kad je HAKOM u rujnu 2007. godine ponovno regulirao cijenu terminacije poziva Vipnet-u i T-mobile-u na način da je uvedena jedinstvena cijena od 0,786 kn/min, Tele2 je ostao na istim simetričnim cijenama od 0,45 kn/min i 0,90 kn/ min, koje su imali T-mobile i Vipnet prije rujna 2007. godine.

OT smatra da je rezultat poslovne odluke Tele2 bio da li uzeti simetričan način izračuna cijene, što nije morao obzirom da je mogao pod komercijalnim uvjetima nuditi cijene terminacije ostalim operatorima.

Na isti način je rezultat poslovne odluke Tele2 činjenica da Tele2 ima iste maloprodajne cijene za pozive van i unutar mreže, što je razumljivo s obzirom da je intencija svakog operatora širenje baze korisnika i zadržavanje stabilnog portfelja.

U poglavlju 8.5. pod naslovom „Nacionalni roaming“ HAKOM je utvrdio da Tele2 ima puno veća financijska izdvajanja od ostalih operatora obzirom na činjenicu da nije u potpunosti izgradio vlastitu infrastrukturu, već iznajmljuje infrastrukturu od Vipnet-a i T-mobile-a. Slijedom iznesenog, HAKOM je pravilno utvrdio kako je operator Tele2 imao teži ulazak na tržište od ostalih operatora.

Isti zaključak je HAKOM izveo i iz činjenice da je operator Tele2 morao koristiti sustave s višom frekvencijom (1800 MHz) u cilju veće pokrivenosti teritorija RH.

OT smatra da je sličan slučaj i na području fiksne telefonije, jer je i OT ishodila dozvolu za javno dostupnu telefonsku usluga u studenom 2004. godine, te se u ovih četiri i pol godine susreće sa jednakim problemima kao i Tele2.

Uzevši u obzir gore navedeno, kao i parametre nedostatka protuteže kupovne moći, ekonomije razmjera, te troškove gradnje mreže, nedvojbeno je razvidno da Tele2 nije u istoj poziciji kao ostala dva operatora. Sukladno tome, niti predložene regulatorne obveze ne bi smjele iste sa sva tri operatora.

-predložene regulatorne obveze na tržištu završavanja (terminacije) poziva određenu javnu pokretnu komunikacijsku mrežu

Sukladno člancima 58. do 65. Zakona o elektroničkim komunikacijama, a u svezi sa člankom 5. ZoEK-a, HAKOM je utvrdio kako su glede tržišne snage na tržištu terminacije poziva T-mobile i Vipnet u sličnoj poziciji naspram Tele2 koji je operator sa slabijim tržišnim udjelom. OT smatra kako da je HAKOM, unatoč načelu razmjernosti iz članka 5. ZoEK-a trebao nametnuti svim operatorima pokretne komunikacijske mreže jednaku regulatornu obvezu izrade i objave standardne ponude. Obzirom da je za razvoj tržišta bitno da svi sudionici znaju uvjete pod kojima se nude govorne usluge u pojedinim pokretnim mrežama, OT smatra da bi Tele2 trebao imati istu obvezu izrade i objave standardne ponude samo u roku od 60 dana, što je u skladu sa načelom razmjernosti bitan ustupak s obzirom na veličinu i broj zaposlenih.

OT ističe zamjerku koja bi se više odnosila na predložene regulatorne mjere na tržištu terminacije poziva u fiksnoj telefoniji i to na predloženu mjeru HT-u koji je za izradu i objavu Standardne ponude dobio 60 dana, za razliku od Vipnet-a i T-mobile-a koji su dobili 30 dana od dana donošenja predložene mjere. Te obveze se u svakom slučaju moraju izjednačiti i to na način da HT za ispunjenje obveze ima također 30 dana kao i Vipnet i T-mobile.

Što se tiče predložene asimetrije cijena sukladno obvezi nadzora cijena, OT pozdravlja prijedlog HAKOM-a omogućavanja tvrtki Tele2 naplatu više cijene terminacije poziva od ostala dva operatora, obzirom na činjenicu da Tele2 nema stabilan tržišni udio u odnosu na T-mobile i Vipnet.

2. ZAKLJUČAK

Iz svega gore iznesenog, razvidno je kako su na ovom tržištu ispunjeni preduvjeti za prethodnu regulaciju tržišta. OT u svakom slučaju pozdravlja predložene regulatorne mjere, s naznakom da HAKOM u narednom razdoblju mora voditi računa o trenutnoj gospodarskoj situaciji, odnosno ponašanju velikih operatora kako na području fiksne tako i na području mobilne telefonije, jer u ovom trenutku postoji veliki znak upitnika održivosti i za postojeće operatore. S tim u svezi, OT smatra upitnim mogući nastavak liberalizacije tržišta upravo iz razloga što na tržištu postoji 3 velika operatora (HT, Vipnet, T-mobile) koji su u svakom slučaju što zbog nekih povijesnih razloga, što zbog gospodarske moći apsolutno nadmoćni na tržištu elektroničkih komunikacija.

S tim u svezi, OT ponovno ističe potrebu da se analize tržišta upravo iz svih ovih razloga provode češće nego dosad, jer će na taj način HAKOM znati reagirati najbolje na sve problematike ovog tržišta.